

SUOMI IV KIELENÄ OPETUSSUUNNITELMA

FINNISH AS LANGUAGE IV SYLLABUS

Summary

This syllabus is written for the pupils who have chosen Finnish as language IV. In practice, most of these pupils are Swedish speaking Finnish children who study in the Swedish section. The studies begin in the 4th grade of secondary section and finish at the end of 7th grade (classes 4–7/four lessons per week). The syllabus follows the common structure of syllabuses for the subjects taught in the European Schools.

The main objective of the course is to provide the pupils with sufficient skills in Finnish so that they can take the exam of European baccalaureate in language IV or, if they go back to Finland, take the Finnish matriculation examination in Finland. When writing the syllabus, the needs of the bilingual (Finnish-Swedish) pupils have also been taken into consideration so that they can deepen their knowledge of the Finnish language and Finnish culture.

The studies will enable students to communicate in Finnish in most every day situations, through both oral and written language, and to reach the level of the language that is required for following Finnish media.

The studies will start with simple vocabulary and expressions of every day life and situations. Also the Finnish habits and the Finnish way of life is an important part of the studies. Important Finnish historical events will be studied also. The pupils will also get to know Finnish society, culture, music literature etc. during their studies.

The main structures of Finnish grammar, especially the pronunciation and other typical linguistic forms of syntax and morphology are part of the course. The differences between oral and written expression will also be treated.

The working methods are mainly communicative and the idea of both written and oral exercises is to be as practical as possible. The Internet, videos, different computer programmes and other audiovisual materials are used to improve the knowledge of language and awareness.

The exam (European baccalaureate) of the language IV is similar in form to that of other IV languages of the European schools.

SUOMI IV KIELENÄ OPETUSSUUNNITELMA

Tiivistelmä

Tämä opetussuunnitelma on laadittu Eurooppa-koulujen oppilaille, jotka ovat valinneet IV kielekseen suomen. Käytännössä suurin osa näistä oppilaista on suomenruotsalaisia, jotka opiskelevat ruotsiksi koulun ruotsinkielisessä osastossa. Opetussuunnitelma kattaa luokat 4–7 ja oppimäärä on laajuudeltaan 4 tuntia viikossa.

Tavoitteena on antaa sellaiset taidot ja tiedot suomen kielessä, että oppilas voi suorittaa EB-tutkinnon (Eurooppalainen ylioppilastutkinnon) suomi IV kielenä -kokeen tai palatessaan Suomeen jatkaa opintojaan tavoitteenaan suomalainen ylioppilastutkinto. Koska monet oppilaat ovat kaksikielisiä, on opetussuunnitelmassa erikseen osoitettu, miten he voivat syventää suomen kielen opintojaan ja suomalaisen kulttuurin tuntemustaan.

Suomi IV kielenä -opetuksen tavoite on antaa oppilaille valmiudet selvittää jokapäiväisistä suullisista ja kirjallisista kommunikaatiotilanteista sekä mahdollistaa suomenkielisten viestinten seuraaminen.

Opinnoissa lähdetään liikkeelle oppilaiden omasta elämänpiiristä ja arkitilanteista ja edetään suomalaiseen elämäntapaan tutustumisen kautta suomalaiseen yhteiskuntaan, Suomen historiaan ja kulttuuriin. Lisäksi luetaan näytteitä suomenkielisestä kirjallisuudesta.

Kielen rakenteiden opiskelussa edetään äänneopillisista piirteistä tavallisimpiin muoto- ja lauseopillisiin rakenteisiin, ja erityistä huomiota kiinnitetään suomen kielen ominaispiirteisiin. Opintojen loppuvaiheessa kiinnitetään huomiota myös puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin sekä tärkeimpiin oikeakielisyysseikkoihin.

Opetusmenetelmissä pyritään vaihtelevuuteen, ja harjoitukset pyritään laatimaan mahdollisimman luonteviksi kielenkäyttötilanteiksi. Luontevia apuvälineitä ovat videot, Internet sekä tietokonepohjaiset opetusohjelmat. Lisäksi pyritään kontaktiin suomenkielisen osaston suomea äidinkielenään puhuvien kanssa.

Opintojen päättökoe on muodoltaan samanlainen kuin kaikkien Eurooppa-kouluissa IV kielenä opiskeltujen kielten koe, ja se arvioidaan annettujen kriteerien mukaisesti.

Sisällys

1	Tavoitteet	5
1.1	Yleiset tavoitteet	5
1.2	Oppiaineen omat tavoitteet	5
1.2.1	Suomi IV kielenä -opetuksen yleistä linjausta	5
1.2.2	Opintojen päätavoitteet	5
2	Sisällöt	7
2.1	Sisällöt luokilla 4–5	7
2.1.1	Aihepiirit ja tilanteet	7
2.1.2	Kielen rakenteet	7
2.2	Sisällöt luokilla 6–7	8
2.2.1	Aihepiirit ja tilanteet	8
2.2.2	Kielen rakenteet	8
3	Opetusmenetelmät	10
3.1	Harjoittelumuotoja ja apuvälineitä	10
3.2	Luokkatilojen varusteet ja tiedonlähderesurssit	10
4	Oppimistulosten arviointi	12
4.1	Yleiset periaatteet	12
4.2	Tuntiaktiivisuus	12
4.3	Kirjalliset suoritukset ja kokeet	12
4.4	EB-tutkinnon kirjalliset kokeet	13
4.4.1	Tavoitteet	13
4.4.2	Kokeissa vaadittava oppimäärä	13
4.4.3	Kokeiden kesto	13
4.4.4	Kokeiden muoto	13
4.4.5	Tehtävien määrä ja luonne	13
4.4.6	Tekstin luonne	13
4.4.7	Apumateriaali	13
4.4.8	Arvostelu	14
4.5	EB-tutkinnon suulliset kokeet	14
4.5.1	Tavoitteet	14
4.5.2	Kokeissa vaadittava oppimäärä	14
4.5.3	Kokeiden kesto	14
4.5.4	Kokeiden muoto	14
4.5.5	Tekstin luonne	15
4.5.6	Apumateriaali	15
4.5.7	Arvostelu	15
Liite		
	Kielten II, III, ja IV kirjallisten ja suullisten suoritusten arviointiperusteet (Viite: 2001–D–413)	16

1 Tavoitteet

1.1 Yleistavoitteet

Eurooppa-koulujen yläasteen ja lukion kasvatustavoite on kahtalainen: toisaalta koulujen tulee turvata oppilaiden opetus ja toisaalta tukea oppilaiden sosiaalista ja kulttuurista kehittymistä. Opetukseen kuuluu kunkin oppiaineen käsitteiden, tietojen ja taitojen omaksuminen ja ymmärtäminen. Oppilaiden tulisi oppia kuvailemaan, tulkitsemaan, arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa. Eurooppa-kouluissa tulee huolehtia myös oppilaiden henkisestä, moraalisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kehityksestä. Se edellyttää oppilailta vastuunottoa omasta käytöksestään ja ympäristöstään sekä identiteettinsä kehittymisestä.

Näitä kahta toisistaan erottamatonta päätavoitetta kohti pyritään sellaisessa toimintaympäristössä ja todellisuudessa, jolle on ominaista eurooppalaisten kulttuurien rikkaus ja moninaisuus. Yhteisen eurooppalaisuuden kokemisen pitäisi saada oppilaat käyttäytymään tavalla, joka osoittaa, että he kunnioittavat kunkin Euroopan valtion perinteitä, samalla kuitenkin säilyttäen oman identiteettinsä.

1.2 Oppiaineen omat tavoitteet

1.2.1 Suomi IV kielenä -opetuksen yleistä linjausta

Eurooppa-koulussa minkä tahansa kieliosaston oppilaalla on oikeus valita suomi 4. kieleksi opetusohjelmaansa. Suurin osa valitsijoista on kuitenkin käytännössä suomenruotsalaisia oppilaita, jotka opiskelevat ruotsiksi koulun ruotsinkielisessä osastossa. Opetussuunnitelma kattaa Eurooppa-koulun luokat 4–7 ja vastaa laajuudeltaan (4 tuntia viikossa) vähintään Suomen ruotsinkielisten koulujen B-oppimäärää (keskipitkää) eli yläasteelta alkavaa pakollista kieltä. Opetuksen tarkoituksena on antaa oppilaalle sellaiset tiedot ja taidot suomen kielessä, että hän voi suorittaa EB-tutkinnon suomi IV kielenä -kokeen tai palatessaan Suomeen jatkaa suomen opintojaan ruotsinkielisessä peruskoulussa tai lukiossa ikäänsä vastaavalla tasolla tavoitteenaan suomalainen ylioppilastutkinto tai ammatillinen perustutkinto sekä laajentaa oppilaan opiskelu- ja työnsaantimahdollisuuksia. Koska monet opiskelijat ovat kaksi- tai monikielisiä, on opetussuunnitelmassa erityisesti osoitettu, miten he voivat syventää ja laajentaa opintojaan samalla tavoin kuin suomenruotsalaisten koulujen äidinkielenomaisessa oppimäärässä.

Eurooppa-koulujen suomen opinnoissa hyödynnetään, varsinkin jos ne ovat äidinkielenomaisia, koulun muita opintoja. Niissä tarkastellaan Suomea, suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa yleiseurooppalaisin silmin ottaen huomioon oppilaiden juuret ja vahvistaen heidän monikulttuurista identiteettiään.

1.2.2 Opintojen päätavoitteet

Opintojen päättövaiheessa Eurooppa-koulun suomea IV kielenä opiskelleen tulee

- ymmärtää normaalitempoista puhetta jokapäiväisissä tilanteissa ja osata reagoida kysymyksiin, pyyntöihin, käskyihin ja tiedusteluihin sekä pystyä osallistumaan keskusteluihin ja tulla toimeen jokapäiväisissä viestintä- ja palvelutilanteissa suomenkielisten kanssa
- ymmärtää ainakin pääpiirteittäin Suomen radion ja television yleiskielistä puhetta ja keskustelua sekä säätiedotuksia, uutisia, ajankohtaislähettyksiä, mainontaa ja ilmoituksia ja omia opintojaan ja harrastuksiaan koskevia asioita

- pystyä lukemaan sanoma- ja aikakauslehdistä edellisen tapaisia uutisia, artikkeleita ja esimerkiksi erilaisia tiedotuksia, ohjeita, ilmoituksia yms. sekä sanakirjan ja muiden apuneuvojen avulla jonkin verran kaunokirjallista tekstiä
- osata kirjoittaa jokapäiväisessä elämässä tarvittavia viestejä, kirjeitä, selostuksia sekä täyttää ja laatia yksinkertaisia asiakirjoja, tehdä opinnoissaan muistiinpanoja ja ratkoa niissä tarvittavia harjoituksia; pyydetessä myös jonkin verran kääntää suomen sanoja, ilmaisuja ja tekstikatkelmia ruotsiksi tai muulle osaamalleen kielelle
- yllä mainituissa yhteyksissä osoittaa tuntevansa suomalaista elämänmuotoa, maantietoa, luontoa, kulttuuria, yhteiskuntaa, elinkeinoelämää, mediaa ja urheilua niin, että hän pystyy vastaamaan kysymyksiin ja jonkin verran kertomaan niistä osaamillaan kielillä sekä tarvittaessa hakemaan lisätietoja ja osoittamaan kysyjälle materiaaleja ja lähteitä
- osata käyttää sanakirjoja ja kielenoppaita sekä osata erottaa toisistaan puhuttu ja kirjoitettu kielimuoto.

Mikäli oppilas jo puhuu toisena äidinkielenä suomen kieltä, syvennetään ja laajennetaan oppilaan tietoja ja taitoja asianomaisissa kohdissa. Kiinnitetään erityistä huomiota puhe- ja kirjakielen eroihin.

Yllämainittujen tavoitteiden lisäksi *kaksikielisen* oppilaan tulee

- tiedostaa oma kielellinen tasonsa ja yleiskielen vaatimukset jokapäiväiseen puhekieleen verrattuna eri tilanteiden vaatimukset huomioon ottaen
- tiedostaa kielen rakenteet eri tasoilla niin, että hän pystyy kontrolloimaan, parantamaan ja syventämään puhettaan ja kirjallisia tuotoksiaan
- laajentaa sana- ja ilmaisuvarastoansa yleissivistyksen tasolla niin, että hän pystyy kertomaan ja keskustelemaan koulussa oppimista asioista sekä seuraamaan tiedotusvälineitä kummallakin kielellä
- kehittää kykyään kirjoittaa erityyppisiä tekstejä kirjakielen normit ja oikeakielisyysseikat huomioon ottaen
- perehtyä suomalaiseen kaunokirjallisuuteen ja kulttuuriin niin, että hän osaa ja haluaa omin päin lukea kaunokirjallisuutta ja voi esitellä suomalaiselle kulttuurille ominaisia piirteitä sekä tunnettuja suomalaisia ja heidän saavutuksiaan
- tiedostaa kaksikielinen identiteettinsä ja mahdollisuutensa hyödyntää sitä vuorovaikutuksessa eri kulttuureiden kanssa.

2 SISÄLLÖT

2.1 Sisällöt luokilla 4-5

2.1.1 Aihepiirit ja tilanteet

Opinnoissa lähdetään liikkeelle itsestä, omasta perheestä ja sen arjesta (perheenjäsenet, ruokailu, päivärhythmi) ja opiskellaan tapoihin ja kanssakäymiseen liittyvää sanaostoa (tervehtiminen, tavallisimmat keskustelussa tarvittavat fraasit). Muita aihealueita ovat oppilaiden tavallisimmat harrastukset ja koulunkäyntiin liittyvät aiheet (viikonpäivät, kalenterit), joista edetään lähiympäristöön ja siihen liittyvään perussanastoon. Opetellaan myös kertomaan pääasiat sekä omasta kotimaasta että Suomesta (maat, kielet, kansallisuudet).

Keskeisiä opiskeluaiheita ovat asiointi ostoksilla ja erilaisissa palvelutilanteissa sekä liikkuminen ja liikennevälineiden käyttö. Harjoitellaan myös puhelimessa asiointia ja muita tavallisia kommunikaatiotilanteita (tiedustelu, opastus, sähköposti ja tekstiviestit).

Aihealueita ovat mm. suomalainen elämäntapa, tapakulttuuri ja tavallisimmat juhlat. Tutustutaan Suomen luontoon ja tärkeimpiin nähtävyyksiin sekä suomalaisten juuriin.

Luetaan aihepiireihin muokattuja katkelmia lasten- ja nuortenkirjallisuudesta sekä tutustutaan näytteiden avulla suomalaiseen elokuvaan ja kevyeen musiikkiin. Esitellään tunnettuja suomalaisia henkilöitä.

Opetussisältöjä integroidaan muihin oppiaineisiin tarpeen mukaan. Luontevia integraatioaineita ovat äidinkieli ja muut vieraat kielet. Muihin oppiaineisiin opinnot integroituvat lähinnä siten, että opiskellaan luontevissa yhteyksissä eri oppiaineiden sanastoa, jolloin oppilas oppii eri oppiaineiden käsitteistöä suomeksi.

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan myös suomea äidinkielenä puhuviin oppilaisiin järjestämällä oppilaiden välille luontevia kontaktitilanteita, ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan koulun ulkopuoliseen suomalaisyhteisön toimintaan ja tilaisuuksiin.

Kaksikielisten oppilaiden opetuksessa perehdytään tarkemmin kodin sisustukseen, asumiseen, perhesuhteisiin, tapoihin ja perinteisiin. Luetaan perhe-elämää ja -tapahtumia käsitteleviä kaunokirjallisia tekstejä, ja opitaan kertomaan ja kirjoittamaan omasta lähipiiristä, tunteista, ajatuksista ja ajankohtaisista tapahtumista. Harjoitellaan kielenkäyttöä palvelutilanteissa ja liikenteessä Suomessa ja ulkomailla.

2.1.2 Kielen rakenteet

Opiskellaan suomen kielen äänneoppia, niin että oppilas ymmärtää vokaaliharmonian periaatteet ja osaa erotella sanoissa ja lyhyissä lauseissa merkitystä erottavat äänteet (kesto, diftongit, e:n ja ä:n sekä o:n ja u:n ero) sekä pystyy kirjoittamaan yksinkertaista tekstiä sanelun mukaan.

Tarkastellaan suomen kielen ominaispiirteitä: sanojen taivuttaminen, artikkelittoisuus, kieltoverbi, kongruenssi sekä sanajärjestys. Nomini- ja verbitaivutuksen yhteydessä opetellaan suomen sanojen teemamuotoja, verbityyppejä ja astevaihtelua.

Nominien taivutusta käsitellään sekä yksikössä että monikossa (erityisesti partitiivi) sanatyyppejen (-i-, -e- ja -nen -loppuisten sanojen) ja teemamuotojen avulla. Opetellaan käyttämään suomen perus- ja järjestyslukusanoja (kellonajat, ikä, määrä) sekä akkusatiivi- ja partitiiviobjektia määrän ja paljouden ilmaisemisessa.

Verbin persoonataivutusta ja kieltämistä opiskellaan niin, että oppilas osaa muodostaa yksinkertaisia tehdä-kysymyksiä sekä vastata niihin sekä myöntävästi että kieltävästi Teetkö? Teen. – Etkö tee? En. Lisäksi oppilas oppii kertomaan presensissä ja imperfektissä sekä hallitsee olla-verbin erilaisen käytön olen, minulla on.

Harjoitellaan myös erilaisia tapoja käskeä, kysyä ja pyytää (konditionaali) sekä I ja III infinitiivin käyttöä peruslausetyypeissä osaa uida, käy uimassa, on uimassa, lähtee uimaan, tulee uimasta.

Kaksikielisten oppilaiden opetuksessa tarkkaillaan suomen kielen erityispiirteitä aluksi äänne- ja muototasolla. Oikeinkirjoitusseikkoja. Kirja- ja puhekielen välisiä eroja. Suomen kielelle ominaisia verbi- ja perusrakenteita (persoonaa-, kielto- ja kysymys-elementtien yhdistäminen). Numeraali- ja objektiseikkoja tarpeen mukaan.

2.2 Sisällöt luokilla 6–7

2.2.1 Aihepiirit ja tilanteet

Oppilaiden kykyä seurata ja keskustella ajankohtaisista aiheista kehitetään seuraamalla tiedotusvälineissä käytävää keskustelua ja lukemalla sanoma- ja aikakauslehdistä uutisia sekä taloutta ja urheilua ynnä muita aiheita käsitteleviä artikkeleita sekä mainos- ja ilmoitustekstejä ja säätiedotuksia.

Tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen helpohkojen tekstinäytteiden, lyhyiden novellien ja runojen sekä vähintään yhden klassikkokonaisteoksen ja nykykirjan lukemisen avulla sekä katsomalla televisionäytelmiä ja elokuvia.

Harjoitellaan kielenkäyttöä, jota tarvitaan opiskelussa, yhteiskunnassa ja työelämässä. Simuloidaan esim. työpaikkahaastatteluja. Suomalaiseen koululaitokseen, terveydenhoitoon ja sosiaaliturvaan perehdytään asiaan kuuluvien esitteiden avulla. Perehdytään Suomen historiaan ja yhteiskuntaan kirjoittamalla niihin liittyviä pieniä esityksiä. Samoin tutustutaan tieteen, taiteen ja talouselämän saavutuksiin ja suomalaisiin merkkihenkilöihin lukemalla, kirjoittamalla ja pienten esitysten avulla.

Laajennetaan oppilaiden tietoa suomalaisesta elämänmuodosta ja kulttuurista perehdyttämällä heitä suomalaisten elämään maaseudulla, kaupungeissa ja eri puolilla Suomea, sekä tutustutaan Suomen elinkeinoihin, luontoon ja ympäristöön, henkilö- ja paikannimistöön, tavallisimpien eläinten ja kasvien nimiin. Suomi osana Eurooppaa ja kansainvälistä yhteisöä -aiheesta kirjoitetaan pieniä tietopaketteja.

Pidetään yhteyttä paikalliseen suomalaisyhteisöön ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan sen tilaisuuksiin. Osallistutaan Suomesta tulevien vierailijoiden tilaisuuksiin. Tutustutaan oppilaita suomalaisen elämänmuodon erikoisuuksiin kuten sisu, sauna, kesämökkeily, kesätapahtumat jne.

Kaksikieliset oppilaat perehtyvät suomalaiseen työ-, elinkeino- ja yhteiskuntaelämään omien perhekontaktiensa ja sanomalehtien avulla. Suomen luonto ja elintavat eri puolilla maata verrattuna muihin maihin. Perustietoa suomalaisesta kulttuurista, kirjallisuudesta ja taiteesta, esimerkiksi ulkomaillakin tunnettuja suomalaisia ja heidän saavutuksiaan. Jokin kaunokirjallinen klassikko ja nuorisoromaani.

2.2.2 Kielen rakenteet

Kerrataan ja laajennetaan suomen sijamuoto- ja monikkotaivutuksen, adjektiivien ja adverbien vertailumuotojen tuntemusta. Kerrataan ja laajennetaan verbiopissa eri aikamuotojen ja tapaluokkien sekä aktiivi- ja passiivimuotojen käyttöä, yksipersonaisia ilmauksia sekä objektin sijamuotojen valintaa. Perehdytään predikatiivin käyttöön: hän on lääkäri, hänestä tuli lääkäri, hänestä ei tullut lääkäriä, kahvi on kuumaa.

Suomen sijamuotojen monipuolista käyttöä tarkennetaan opiskelemalla sanojen rektioita, esimerkiksi kuinka pitää-verbin merkitykset muuttuvat eri yhteyksissä: pitää kiinni jostakin, pitää rahaa lompakossa, pitää mielessä, pitää varansa jne. Paikannimien yhteydessä opetellaan, milloin sijapäätteenä on -ssa, -ssä ja milloin -lla, -llä. Adessiivilla muun muassa ilmaistaan paitsi paikkaa myös omistamista, aikaa, kulkuvälineellä liikkumista, välinettä.

Autenttisten tekstien ymmärtämiseksi opitaan tunnistamaan nominaalimuotoja ja lauseenvastikkeita. Opetellaan ainakin tiheimmin esiintyviä ilmaisutapoja, joissa tarvitaan nominaalimuotoja: pidän lukemisesta, on hauskaa matkustella, tulin juosten, vannomatta paras, tietääkseni, syömme elääksemme. Partisiippimuotoja opetellaan myös: kirjaa lukeva tyttö, pöydälle jätetyt astiat, läksyt on luettava, tämä vesi on juotavaa.

Tutustutaan päällisin puolin puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin, nuorisolangiin sekä itä- ja länsisuomalaisen puheenparren eroihin.

Kirjoittamista varten kerrataan ja harjoitellaan tärkeimpiä oikeinkirjoitussääntöjä kuten alkukirjaimet, yhdyssanat ja välimerkit.

Kaksikielisten oppilaiden opetuksessa syvennetään verbi- ja lauseopin tuntemusta kirjakielen ominaispiirteillä, esim. tempus- ja modaalirakenteiden käyttö, tavalliset infinitiivirakenteet ja nominaalimuodot. Verrataan yleisesti esiintyviä lauseenvastikkeita sivulauseisiin. Otetaan esille suomen sanaston erikoisuuksia (omaperäistä ammattisansastoa ja johdosten runsaus). Perehdytään murteiden ja puhekielen käyttöön eri yhteyksissä sekä kaunokirjallisenä tyylikeinona.

3 OPETUSMENETELMÄT

3.1 Harjoittelumuotoja ja apuvälineitä

Perussanastoa, -rakenteita ja tavallisimpia ilmauksia kerrataan usein puheessa, teksteissä ja harjoituksissa käyttäen apuvälineinä kuvia ja pelejä sekä lauluja, loruja ja runoja. Sanaston hallinnan, selitys- ja ymmärtämistaidon apuvälineinä ovat sopivia esimerkiksi kuvaristikot ja erilaiset pelit kuten Alias, Picture.

Kommunikaatiotaitoja kehitetään keskusteluharjoituksilla pareittain ja ryhmissä sekä havainnollistamalla tilanteita esim. sketsein ja roolileikein. Luontevia apuvälineitä ovat myös cd-romit, videot ja tietokonepohjaiset opetusohjelmat. Hyödynnetään myös internetin tarjoamia mahdollisuuksia. Sanoma- ja aikakauslehdet tarjoavat luontevaa opiskelumateriaalia (ilmoitukset, sarjakuvat, pikku-uutiset).

Harjoitukset ja kotitehtävät laaditaan mahdollisimman luonteviksi kielenkäyttötilanteiksi niin, että otetaan huomioon oppilaiden tausta, elämänpiiri ja harrastukset. Puhetilanteissa voidaan omaa puhetta nauhoittaa (äänikortti), niin että oppilas oppii kiinnittämään huomiota ääntämiseen ja intonaatioon. Pyritään myös järjestämään aitoja puhekontakteja suomenkielisten oppilaiden kanssa.

Sanoma- ja aikakauslehtien avulla seurataan ajankohtaisia uutisia ja keskustelunaiheita Suomessa ja maailmalla.

Kirjoittamistaitoja kehitetään säännöllisillä kirjoittamistehtävillä. Tietotekniikkaa hyväksi käyttäen kirjoitetaan tekstejä esim. matkakertomuksia loma- ja luokkaretkestä taitto-ohjelmien ja kuvansiirto-ohjelmien avulla julkaistavaksi koululehdessä tai muussa yhteydessä. Maantieteelliseen nimitykseen perehdytään suomalaisen kartaston avulla.

Omia esityksiä varten hankitaan tietoa sanakirjoista, tietokirjoista ja Internetistä.

Kuunnellaan suomalaista iskelmä- ja rockmusiikkia sekä runoilijoiden teksteihin sävellettyjä levyjä sekä katsotaan suomalaisohjaajien elokuvia (mukaan lukien Suomen historiasta kertovia) ja televisionäytelmiä. Kuunnellaan nauhoitettuja radiokuunnelmia ja haastatteluohjelmia.

Improvisoidaan ja näytellään erilaisia tilanteita, joihin arkielämässä, matkoilla, perhejuhlissa ja edustus-, juhla- tai muissa tilaisuuksissa voi joutua. Nauhoitetaan omaa puhetta ja kuunnellaan sitä.

Kaksikielisten opetuksessa voidaan alusta saakka käyttää autenttisia tekstejä ja keskustella pelkistämättömällä yleiskielellä. Opetusta voidaan jossain määrin integroida muiden aineiden opetukseen ja käyttää samantapaisia työtapoja kuin äidinkielen opetuksessa esimerkiksi referaatteja, ainekirjoitusta. Tarpeen mukaan myös oikeinkirjoitus- ja oikeakielisyysharjoituksia. Tutustutaan muun muassa Suomea käsitteleviin yleisteoksiin, sanomalehtiin, elokuviin, radio- ja televisio-ohjelmiin, näyttelyihin. Hyödynnetään Suomi-kontakteja ja vierailuja.

3.2 Luokkatilojen varusteet ja tiedonlähderesurssit

Opetustilana pitäisi olla pääasiallisesti suomalaisen osaston äidinkielen luokka, jossa on suomenkielinen kirjasto ja pürtoheitin käytettävissä. Välttämättömiä ovat myös televisio, video ja radio-kasetti-cd-soitin. Tietokone Internetliittymineen on tarpeellinen, samoin tietokoneavusteiseen opetukseen tarvittavat opetusohjelmat ja pelit sekä äänikortti oman puheen nauhoitusta ja kuuntelua varten. Kaksikielisiä ja suomea suomeksi ulkomaalaisille tarkoitettuja sanakirjoja, suomenkielisiä maailmankartastoja, iso Suomen seinäkartta, tietokirjoja ym. tarpeellista havaintomateriaalia Suomesta tarvitaan samoin kielikasetteja, suomalaisia elokuvavideoita ja av-nauhoitteita suomalaisista ope-

tus- ja televisiotallenteista sekä kuunnelmista. Suomalaisen sanoma- ja aikakauslehtien saatavuus opetuskäyttöön on välttämätöntä.

Olisi suotavaa, että opettajat tallentaisivat käyttamiään opetusmateriaaleja ja kokeita arkistoksi suomen kielen opetuksen tarpeisiin.

4 OPPIMISTULOSTEN ARVIOINTI

4.1 Yleiset periaatteet

Oppilarvostelu on sekä formatiivista että summatiivista. Oppilastulosten formatiivinen arviointi on jatkuva prosessi. Sen tarkoituksena on antaa tietoa oppilaan oppimisesta. Sen tulisi antaa tietoa oppijalle itselleen, vanhemmille tai huoltajille ja koululle oppilaiden ohjaamista varten. Arvostelun ei tarvitse aina olla numeroarvostelua, eikä se saa olla luonteeltaan rankaisevaa, vaan sen tulisi antaa tietoa oppilaan suoriutumisesta. Opettajille oppilarvostelu antaa mahdollisuuden tarkastella opetuksen tavoitteita, menetelmiä ja tuloksia.

Summatiivisen arvioinnin avulla saadaan selkeä kuva oppilaan tiedoista ja taidoista tietynä ajankohtana.

Kaikessa arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

- Oppilaiden suoritukset tulee arvioida suhteessa opetussuunnitelmassa mainittuihin tavoitteisiin.
- Arvioinnin tulee kohdistua opiskeltuun oppiaineeseen.
- Oppilaan kaikkia opetukseen liittyviä töitä tulee arvioida, esimerkiksi kirjallisia ja suullisia tuotoksia, A-kokeita ja käytännön töitä.
- Oppilaiden tulee tietää vaadittavat tehtävät ja kunkin arvosanan edellyttämä vaatimustaso.
- Oppilaiden tulee tietää, kuinka heidän suorituksensa vertautuu muiden saman tai eri osaston oppilaiden suorituksiin. Tämä edellyttää saman osaston ja eri osastojen opettajien välistä keskinäistä yhteistyötä.

4.2 Tuntiaktiivisuus

Arvioinnin jakautuminen tunti- ja kotityöstä annettavaan A- ja kokeiden perusteella määräytyvään B-arvosanaan mahdollistaa sen, että oppilas saa erillistä palautetta harjoitteluvaiheen aktiivisuudestaan. Myös todistusten sanallinen palaute ohjaa oppilaan työskentelyä.

A-arvosana perustuu jatkuvan näytön periaatteelle: suullinen ja kirjallinen tuotos, ryhmässä osallistuminen, lyhyet lukemis- ja kirjoittamis- sekä kielentuntemustetit opitunneilla, kuullun ymmärtäminen, esiintyminen, projekteihin osallistuminen.

Aktiivinen oppilas osallistuu ahkerasti opetuskeskusteluun, käy nopeasti käsiksi kirjallisiin töihin, antaa aktiivisesti palautetta oppilastovereiden työskentelystä ja osaa arvioida myös oman työntekeään.

4.3 Kirjalliset suoritukset ja kokeet

Prosessi- ja päättöarviointi perustuvat pääasiassa kirjallisiin suorituksiin, joista tärkeimpiä ovat (EB-yliloppilastutkintoa ja prelimitinäärikoetta lukuunottamatta) 6. ja 7. luokan lukukauden viralliset päättökokeet, joista syntyvät B-arvosanat. B-arvosanalta arvioitavat tehtävät koostuvat kirjoitelmista, luetun ymmärtämisestä, kuuntelutehtävistä ja muista kirjallisista tehtävistä, joilla testataan kurssin sisältöä ja tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin perustana käytetään kohdassa 4.1 mainittuja periaatteita ja noudatetaan kullekin tehtävätyypille soveltuvia pisteytyksiä.

4.4 EB-tutkinnon kirjalliset kokeet

4.4.1 Tavoitteet

Kokeilla pyritään arvioimaan kokelaiden kykyä ymmärtää ja tulkita tekstiä, heidän kykyään kehittää kirjallisia vastauksia ja tuottaa omaa tekstiä.

4.4.2 Kokeissa vaadittava oppimäärä

Kirjallisessa kokeessa vaaditaan kuudennen ja seitsemännen luokan tietoja, mutta se perustuu myös aikaisemmin omaksuttuihin tietoihin ja taitoihin.

4.4.3 Kokeiden kesto

Koe kestää 180 minuuttia.

4.4.4 Kokeiden muoto

Koe on kaksiosainen.

I osassa testataan kokelaan kykyä ymmärtää autenttista kokelaalle tuntematonta tekstiä. Tekstiin pohjautuviin tehtäviin vastaamalla hän osoittaa ymmärtävänsä tekstin keskeisen sisällön. Kirjoittamalla omin sanoin kokelas voi osoittaa ymmärtävänsä tekstin syvällisempiäkin merkityksiä.

II osassa kokelas valitsee toisen kahdesta kirjoitustehtävästä, hän joko kirjoittaa tekstistä esimerkiksi tiivistelmän tai hän kirjoittaa tekstistä riippumattoman vapaan kirjoitelman, kirjeen, mielipiteen, esseen jne.

4.4.5 Tehtävien määrä ja luonne

Kokeessa on I osassa 8–10 tekstiin pohjautuvaa tehtävää.

II osassa kokelas valitsee kahdesta kirjoitustehtävästä toisen.

4.4.6 Tekstin luonne

Kokeessa voidaan käyttää mitä tahansa autenttista tekstiä, mutta seuraavanlaisia tekstejä tulisi välttää: hyvin asiapitoiset ja deskriptiiviset tekstit sekä kokelaiden tunteita loukkaavat tai heissä levottomuutta herättävät tekstit.

Tekstin vaikeusasteen tulee olla sopiva sellaisten oppilaiden arviointiin, jotka ovat opiskelleet kieltä 4 vuoden ajan tämän oppimäärän mukaan. Tekstin vaikeusaste määritellään sanaston, syntaksin, informaation määrän, abstraktiuden ja kielen rekisterien perusteella.

Tehtävään liittyvän tekstin tulisi yleensä olla noin 400–500 sanan pituinen, mutta tämä pituus ei kuitenkaan päde lyyrisiin teksteihin kuten runoihin tai lauluihin.

Tekstin rivit tulee numeroida viiden välein ja tekstin lähde pitää mainita.

4.4.7 Apumateriaali

Kokelaille ilmeisesti tuntemattomia sanoja, ilmauksia tai tietoja voidaan selittää rajoitusti tekstin yhteydessä. Ei tulisi valita tekstejä, jotka vaativat enemmän kuin neljä selitystä.

4.4.8 Arvostelu

Arvostelun perustana käytetään kohdassa 1.2 mainittuja tavoitteita.

Arvosana muodostuu seuraavasti:

I osa (tekstin ymmärtäminen ja tulkinta)	60 %
II osa (kirjallinen tuotos)	40 %
Yhteensä	<u>100 %</u>

Jos pakollista tehtävää ei ole tehty, sen arvosanaksi tulee 0 pistettä.

Kokeessa annetaan arvosana sekä kielestä että sisällöstä. Kielen pitäisi olla sujuvaa ja ymmärrettävää. Kieliopillisista virheistä, syntaksin heikkoudesta ja ilmaisurikkauksen puutteesta alennetaan arvosanaa vain, jos niiden perusteella voi päätellä kokelaan alitavan sen tason, joka olisi pitänyt saavuttaa neljän vuoden opiskelun aikana. (Ks. Kielten II, III ja IV kirjallisten ja suullisten suoritusten arviointiperusteita koskevaa ohjeistoa, joka on liitteenä.)

4.5 EB-tutkinnon suulliset kokeet

4.5.1 Tavoitteet

Kokeissa pyritään arvioimaan kokelaan kykyä

- puhua eli ilmaista itseään sujuvasti, selkeästi ja johdonmukaisesti sekä käyttäen oikeaa ääntämistä ja intonaatiota;
- ilmaista itseään vapaasti, itsenäisesti ja seikkaperäisesti;
- osallistua dialogiin eli ymmärtää kuulustelijan kysymykset ja vastata niihin;
- kommentoida tekstiä sekä tuottaa henkilökohtainen vastaus;
- yhdistellä tietoa eli yhdistää tieto tekstin aiheesta tekstin merkitykseen ja siihen kulttuuriin, josta teksti on peräisin, ja myös oppitunneilla tehtyyn työhön.

4.5.2 Kokeissa vaadittava oppimäärä

Suullisessa kokeessa vaaditaan kuudennen ja seitsemännen vuoden tietoja, mutta se perustuu myös aikaisemmin omaksuttuihin tietoihin ja taitoihin.

4.5.3 Kokeiden kesto

Koe kestää 20 minuuttia, johon sisältyy arvostelu. Ennen jokaista koetta oppilaat valmistautuvat kokeeseen noin 20 minuutin ajan ennalta laaditun aikataulun mukaan.

4.5.4 Kokeiden muoto

Kokeessa käytetään aluksi tekstiä tai tekstejä, joita oppilaat eivät ole nähneet aikaisemmin, mutta he saavat tekstit 20 minuuttia ennen koetta. Kokelaille annetaan kirjallisia kysymyksiä (yksi tai kaksi), jotka ohjaavat heidän valmistautumistaan.

Koe jakaantuu sitten kahteen osaan, joissa kokelaat saavat mahdollisuuden

- lukea ääneen ja kehittää tekstin pohjalta nousseita ajatuksia;
- käydä kuulustelijan kanssa dialogia, joka liittyy tekstiin ja/tai laajempiin opiskeltuihin yhteyksiin.

4.5.5 Tekstin luonne

Tekstin tulee liittyä oppitunneilla käsitelyihin asioihin.

Kokeessa voidaan käyttää mitä tahansa autenttista tekstiä, mutta seuraavanlaisia tekstejä tulisi välttää: hyvin asiapitoiset ja deskriptiiviset tekstit sekä kokelaiden tunteita loukkaavat tai heissä levottomuutta herättävät tekstit.

Tekstin vaikeusasteen tulee olla sopiva sellaisten oppilaiden arviointiin, jotka ovat opiskelleet kieltä 4 vuoden ajan. Tekstin vaikeusaste määritellään sanaston, syntaksin, informaation määrän, abstraktiivisuuden ja kielen rekisterien perusteella.

Tehtävään liittyvän tekstin tulisi yleensä olla noin 300 sanan pituinen, mutta tämä pituus ei kuitenkaan päde lyyrisiin teksteihin kuten runoihin tai lauluihin.

Tekstin rivit tulee numeroida viiden välein ja tekstin lähde pitää mainita.

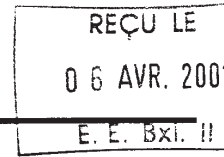
4.5.6 Apumateriaali

Mitään apumateriaaleja ei saa käyttää.

4.5.7 Arvostelu

Arvostelussa tulee ottaa huomioon kohdassa 1 mainitut tavoitteet.

Liite

Viite: 2001-D-413
Alkup.:FR
Versio: FI

Kielten II, III ja IV kirjallisten ja suullisten suoritusten arviointiperusteet

Johtokunta hyväksyi asiakirjan Brysselissä pidetyssä kokouksessaan 31. tammikuuta
- 2. helmikuuta 2001.

1.0 Kirjallisten ja suullisten suoritusten arviointi

Oppilaan sekä kirjalliset että suulliset suoritukset arvioidaan kahteen kertaan: kielen osalta ja sisällön osalta.

Ottaen huomioon eri oppimisen alueiden väliset, käsiteltävää aihetta koskevat erittäin läheiset suhteet, näiden kahden arviointialueen välillä ei ole tiukkaa rajaa.

2.0 Kirjallisten suoritusten arviointi

2.1.0 Vaatimukset kielen tasolla

Vaatimukset kielen tasolla vaihtelevat oppikurssin mukaan (L II, L III tai L IV) ja oppilaan kurssilla oletettavasti saaman kielitaidon luonteen mukaan niin kuin ne on määritelty vastaavissa opinto-ohjelmissa. Nämä kyvyt koskevat toisaalta esityksen kielipiillista laatua ja toisaalta tyyllillistä laatua.

2.1.1 Kieliopillinen laatu

Esityksen kielipiillinen laatu nousee suhteessa sääntöihin, jotka hallitsevat graafista, morfo-leksikaalista ja syntaktista kyseisen kielen toimintaa. Tarkoitus on arvioida, missä määrin näitä sääntöjä noudatetaan tai jätetään noudattamatta.

2.1.2 Tyyllillinen laatu

Esityksen tyyllillinen laatu nousee kolmella tasolla: leksiko-semanttisella, syntaktisella ja pragmaattisella tasolla.

Leksiko-semanttisen näkökulman perusteet:

- Termien puhtaus ja selkeys;
- Kielen rekisterien, kielen tason puhtaus;
- Sanaston rikkaus ja vaihtelevuus.

Syntaktisen näkökulman perusteet:

- Lauserakenteen selkeys ja täsmällisyys;
- Syntaktisten ilmaisujen rikkaus ja monipuolisuus.

Pragmaattisen näkökulman perusteet:

- Viestinnällinen lähestymistapa kielen rekistereiden valinnalla ja viestintätilanteeseen sopivilla ja täsmällisillä ilmauksilla
- Tekstin koherenssi (aiheen esittäminen, kokonaisuuden rakentaminen, siirtymät)
- Taloudellisuus (onko oppilas osannut välttää toistoa ja liikasanaisuutta ja, jos on, niin missä määrin?)

Tyylillisen laadun kaikille näkökannoille sopivana perusteena mainitaan oppilaan itsenäisyys ajatustensa muotoilijana (eroaminen pohjatekstin tarjoamista muodoista).

Luovaa tuotosta ja muita tehtäviä koskevat samat edellä mainitut vaatimukset.

2.2.0 Sisältöä koskevat vaatimukset

Sisällölliset vaatimukset koskevat tietoja, jotka liittyvät sivilisaatioon ja yhteiskuntaan (L III ja L IV) tai jopa kirjallisuushistoriaan (LII), mutta myös taitavuuteen: kyky ymmärtää, analysoida ja selittää olemassa olevia tekstejä; kyky tuottaa uusia tekstejä erilaisten ärsykkeiden pohjalta ja tarkkojen määräysten mukaisesti.

2.2.1 Ymmärryksen arvioinnin perusteet

Tekstin ymmärtämiseen kuuluu siihen nimenomaisesti sisältyvien tietojen tunnistaminen (rakenne, keskeinen ajatus, tärkeät yksityiskohdat).

Kolme perustetta otetaan huomioon:

- täsmällisyys
- perusteellisuus
- tarkkuus

2.2.2 Analyysin arvioinnin perusteet

Tekstin analysointiin kuuluu sen implisiittisten tietojen tunnistaminen sekä välitetyn viestin (henkilöiden, toiminnan syiden kuvaaminen, jne.) että käytetyn kielen (kielen rekisterit ja tasot, yms.) osalta.

Kolme perustetta otetaan huomioon:

- asianmukaisuus;
- yhtenäisyys;
- vivahteiden taju;

2.2.3 Selitysten arvioinnin perusteet

Tekstin selittämisellä tarkoitetaan sitä, että oppila reagoi samalla sekä henkilökohtaisella tavalla että henkilökohtaisella ja perustellulla tavalla siihen, mitä tekstissä sanotaan tai mitä siinä uskotaan sanottavan sekä tapaan, jolla asia sanotaan.

Tässä otetaan huomioon neljä perustetta:

- ajatuksen kehittelyn yhtenäisyys;
- henkilökohtainen kannanotto;
- vivahteiden taju;
- käytettyjen tietojen rikkaus ja osuvuus (käsitteet, viittaukset, sitaatit, esimerkit).

2.2.4 Tekstin tuotannon arvioinnin perusteet

Tässä otetaan huomioon kolme perusteparia kolmella tasolla:

1. suhteessa aiheeseen:
 - perustekstin (tai lähtötekstin) huomioon ottaminen;
 - kirjoittamisohjeiden kunnioittaminen.
2. suhteessa tuotettuun tekstiin;
 - tekstin yhtenäisyydestä huolehtiminen;
 - tekstin etenemisestä huolehtiminen.
3. suhteessa saavutettuun vaikutukseen;
 - asiassa pysymisen aste;
 - keksimisen aste.

3.0 Suullisten suoritusten arviointi

Samoin kuin kirjallisten suoritusten osalta, sekä kieli että sisältö arvioidaan. Mutta arvioinnissa otetaan huomioon myös suulliselle suoritukselle ominainen viestintätilanne sekä se, miten oppilas ottaa sen huomioon ja kuinka hän käyttäytyy.

3.1 Kielellinen arviointi

Arvioidaan pääasiassa:

- oppilaan puhuman kielen virheettömyys (ääntäminen, kongruenssisääntöjen noudattaminen, taivutus ja syntaksi);
- käytetyn kielen rikkaus (sanasto, sanonnat);
- sujuvuus, jolla oppilas käyttää kyseistä kieltä;
- viestintästrategiat

3.2 Sisällöllinen arviointi

Arvioidaan pääasiassa:

- kyky ymmärtää, analysoida ja selittää tekstiä;
- kyky yhdistää kohdattu problematiikka laajempiin yhteyksiin;
- kyky viitata esimerkkeihin tai muihin tekstiä selventäviin teoksiin;
- kyky kehittää niin tekstiä kuin sen esiin tuomaa problematiikkaa koskevia henkilökohtaisia, perusteltuja ja vivahteikkaita arviointeja.

3.3 Käyttäytymisen arviointi

Arvioidaan pääasiassa suhteessa suulliseen viestintätilanteeseen, jossa oppilas on:

- vuoropuhelun avaus;
- vastuun ottaminen;
- henkilökohtainen osallistuminen.